

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS MEŽSAIMNIECĪBAS DABAS DAUDZVEIDĪBAS INDIKATORU SALĪDZINOŠĀ ANALĪZE PRET FSC UN PEFC SERTIFIKĀCIJAS STANDARTIEM

Kopsavilkums un galvenie secinājumi

Biotopu
aizsardzība

10%
aizsargājamām
teritorijām

Mežistrādes un
jaunaudžu kopšanas
aizliegums

Vietējo sugu
stādīšana

Sugu
aizsardzības
plāni

Ekoloģiskie koki
un sausā koksne

Augsnes
gatavošanas
aizliegums

Mākslīgās
atjaunošanas
aizliegums

JĀNIS ŠVIRKSTS

SIA STEP UP Certification dibinātājs un vadošais auditors

18.06.2026

LMSP Kopsapulce

2. PREZENTĀCIJAS SATURS

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

01

IEVADS

Analīzes mērķis, pieeja un izmantotie avoti

02

PĀRSKATS PAR LATVIJAS BANKAS VADLĪNIJĀM

Mežsaimniecības indikatori dabas daudzveidībai nelabvēlīgās un labvēlīgās saimnieciskās darbībās

03

INDIKATORU ANALĪZE

Salīdzinājums ar FSC un PEFC prasībām

04

KOPSAVILKUMS PAR LATVIJAS BANKAS INDIKATORU ATBILSTĪBU FSC UN PEFC PRASĪBĀM

Kopsavilkuma tabula

05

NOSLĒGUMA SECINĀJUMI

Galvenie secinājumi un ieteikumi

Mērķis: izvērtēt, kādā mērā Latvijas Bankas definētie dabas daudzveidības indikatori ir ietverti FSC un PEFC sertifikācijas prasībās.

JĀNIS ŠVIRKSTS

SIA STEP UP Certification dibinātājs un vadošais auditors

18.06.2026

LMSP Kopsapulce

3. IEVADS

Šajā prezentācijā tiek veikta Latvijas Bankas vadlīnijās ietvertu mežsaimniecības dabas daudzveidības indikatoru salīdzināšana ar divu starptautiski atzītu meža sertifikācijas sistēmu – **FSC** (*Forest Stewardship Council*) un **PEFC** (*Programme for the Endorsement of Forest Certification*) – prasībām.

SALĪDZINĀJUMA MĒRĶIS

Izvērtēt, kādā mērā Latvijas Bankas definētie dabas daudzveidības indikatori jau ir ietverti FSC un PEFC prasībās, kā arī identificēt gadījumus, kuros Latvijas Bankas pieeja nosaka papildu prasības, detalizētākus kritērijus vai atšķirīgu interpretāciju.

FSC

- Kopš 1993. gada
- Vides, sociālie un ekonomiskie apsaimniekošanas principi
- Neatkarīgs trešās puses audits
- Globāli atzīts ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas standarts

PEFC

- Kopš 1999. gada
- Nacionāli pielāgots, starptautiski atzīts ietvars
- Neatkarīgs trešās puses audits
- Aptver vairāk nekā 330 milj. ha sertificētu mežu visā pasaulē

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

KĀ TIEK VEIKTA ANALĪZE?

Pilnībā ietverts
indikators ir tieši ietverts FSC un PEFC prasībās

Daļēji ietverts
indikators ir ietverts daļēji vai ar zināmām atšķirībām

Nav tieši identificējams
indikators nav tieši ietverts prasībās

JĀNIS ŠVIRKSTS

SIA STEP UP Certification dibinātājs
un vadošais auditors

18.06.2026

LMSP Kopsapulce

Sertificēta meža apsaimniekošana saskaņā ar FSC vai PEFC prasībām būtiski veicina dabas daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu.

4. PĀRSKATS PAR LATVIJAS BANKAS VADLĪNIJĀM

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Latvijas Bankas dokuments “*Vadlīnijas dabas daudzveidībai nelabvēlīgās un labvēlīgās saimnieciskās darbības identificēšanai*” nosaka indikatorus, kas palīdz novērtēt mežsaimniecības ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.

PRINCIPĀLIE ASPEKTI

Biotopu, sugu dzīvotņu un citu bioloģiski vērtīgu teritoriju aizsardzība

Aizsargājamo teritoriju īpatsvars – vismaz 10 % no apsaimniekojamās platības

Mežistrādes un jaunaudžu kopšanas darbu veikšanas ierobežojumi putnu ligzdošanas laikā

Vietējo sugu stādīšana meža atjaunošanā un apmežošanā

Aizsargājamo sugu aizsardzības plāni un to īstenošana

Citi ar dabas daudzveidību saistīti apsaimniekošanas aspekti

VADLĪNIJU RAKSTUROJUMS SALĪDZINĀJUMĀ AR FSC UN PEFC

NAV MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS STANDARTS

- Vadlīnijas nav meža apsaimniekošanas standarts
- Ne paredz neatkarīgu trešās puses sertifikāciju vai auditu

BALSTĪBAS AVOTI

- Publiski pieejami dati (piem., DAP, VMD u.c.)
- Kompetento institūciju informācija
- Klientu sniegtie pašapliecinājumi

FOKUSS UZ INDIKATORIEM

- Izvērtēšana notiek atsevišķu indikatoru līmenī
- Nodrošina finanšu sektora vajadzībām piemērotu risku novērtēšanu

SALĪDZINĀJUMS AR FSC UN PEFC

- FSC un PEFC ir starptautiski atzīti standarti
- Neatkarīgs audits un regulāra uzraudzība
- Plašāks vides, sociālo un ekonomisko prasību kopums

VADLĪNIJĀS IZCELTĪ LABVĒLĪGI INDIKATORI

- ✓ Biotopu aizsardzība
- ✓ 10 % aizsargājamo teritoriju
- ✓ Mežistrādes un jaunaudžu kopšanas aizliegums ligzdošanas laikā
- ✓ Vietējo sugu stādīšana
- ✓ Sugu aizsardzības plāni
- ✓ Ekoloģiskie koki un sausā koksne
- ✓ Augsnes gatavošanas aizliegums
- ✓ Mākslīgās atjaunošanas aizliegums

JĀNIS ŠVIRKSTS

SIA STEP UP Certification dibinātājs
un vadošais auditors

18.06.2026

LMSP Kopsapulce

Šī analīze palīdz novērtēt, vai sertificēta meža apsaimniekošana saskaņā ar FSC vai PEFC prasībām nodrošina atbilstību Latvijas Bankas noteiktajiem dabas daudzveidības principiem.

5. NELABVĒLĪGS 1. INDIKATORS

ES nozīmes biotopi, dabas pieminekļi un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Mežizstrāde ES nozīmes biotopos, dabas pieminekļos, īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs (izņemot biotopu un sugu dzīvotņu apsaimniekošanas plānu ietvaros).

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pārbaude DAP datubāzē “Ozols” (slāņi: ĪA biotopi (laukumi); ĪADT Dabas pieminekļi; Aizsargājamo sugu dzīvotnes).
- Ja teritorija atzīmēta un mežizstrāde plānota – pieprasīt DAP atzinumu par darbības atbilstību biotopu/sugu apsaimniekošanas plānam.
- Ja atzinuma nav vai tajā nav norādes par nepieciešamību biotopu/sugu apsaimniekošanai – darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidībai.

SECINĀJUMS

Latvijas Bankas pieeja – stingrāka: pietiek ar identificētu vērtību un DAP atzinuma neesamību.
FSC – balstās uz HCV identificēšanu un uzturēšanu.
PEFC – balstās uz normatīvo aktu ievērošanu.

SALĪDZINĀJUMS AR FSC UN PEFC, JA ES NOZĪMES BIOTOPS IR IDENTIFICĒTS, BET NAV JURIDISKA IEROBEŽOJUMA

Sistēma	Vai ciršana ir pieļaujama?	Pamatojums
Latvijas Banka	Praksē nē	• Ja teritorija “Ozols” datubāzē un nav DAP atzinuma par atbilstību vai nepieciešamību apsaimniekošanai – darbība uzskatāma par nelabvēlīgu.
	Praksē pārsvarā nē	• ES nozīmes biotopi un sugu dzīvotnes = HCV (3. kategorija). • FSC 9.1–9.3 prasa identificēt, novērtēt un uzturēt. • Darbības nedrīkst pasliktināt HCV stāvokli; galvenā cirtē bieži būtu grūti savienojama ar FSC prasībām.
	Jā, ja netiek pārkāpti normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi	• PEFC neparedz automātisku aizliegumu vai obligātu DAP atzinumu tikai tāpēc, ka teritorija identificēta. • PEFC FMS:2022 6.3.2. – jāievēro visi piemērojamie normatīvie akti par dabas un vides aizsardzību. • Ja normatīvie akti neierobežo – PEFC pats par sevi neparedz aizliegumu.

JĀNIS ŠVIRKSTS

SIA STEP UP Certification dibinātājs
un vadošais auditors

18.06.2026

LMSP Kopsapulce

Analīze balstīta uz FSC-STD-LVA-01-2023 LV
un PEFC FMS:2022 prasībām.

5. LABVĒLĪGS 2. INDIKATORS

ES nozīmes biotopu un citu bioloģiski augstvērtīgu teritoriju kartēšana un aizsardzība (>10% kopplatības)

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA
ES nozīmes biotopu un citu bioloģiski augstvērtīgu teritoriju kartēšana un aizsardzība (>10% kopplatības).

- KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?**
- 1 Pārbaudīt "Ozolā" slāni "ĪA biotopi (laukumi)". Ja teritorija atzīmēta un nav plānota mežizstrāde – labvēlīga ietekme.
 - 2 Pieprasīt DAP informāciju, vai teritoriju plānots iekļaut 30% aizsargājamo teritoriju tīklā. Ja plānots un nav mežizstrādes – labvēlīga ietekme.
 - 3 Pieprasīt klienta pašapliecinājumu par iekšējo sistēmu dabas vērtību identificēšanai mežizstrādes teritoriju atlasē. Ja tiek veiktas šādas darbības – labvēlīga ietekme.

ANALIZĒTAIS JAUTĀJUMS
Vai standarts paredz vismaz 10% no apsaimniekojamās teritorijas saglabāšanu kā bioloģiski augstvērtīgas vai aizsargājamās teritorijas?

SECINĀJUMS
 Latvijas Bankas praeība: vismaz 10% saglabāšana + dabas vērtību identificēšana un aizsardzības pasākumi.

Sistēma	Vai ir prasība aizsargāt ≥10% platības?	Pamatojums
Latvijas Banka	 Jā	Indikators tieši nosaka ES nozīmes biotopu un citu bioloģiski augstvērtīgu teritoriju kartēšanu un aizsardzību >10% kopplatības apjomā.
	 Jā	- FSC indikators 6.5.5 nosaka, ka reprezentatīvi parauglaukumi kopā ar citiem aizsargājamo teritoriju tīkla elementiem veido vismaz 10% no apsaimniekojamās teritorijas platības. - Aizsargājamo teritoriju tīklā ietilpst arī HCV teritorijas, tostarp HCV3 (retas, apdraudētas vai izzūdošas ekosistēmas un biotopi, tai skaitā ES nozīmes biotopi).
	 Nē	PEFC Latvija paredz ekoloģiski nozīmīgu teritoriju identificēšanu un saglabāšanu, taču neparedz minimālu aizsargājamo teritoriju īpatsvaru un nenosaka 10% sliekšni.

FSC: prasība par ≥10% (6.5.5), HCV teritorijas ietvertas (iesk. ES nozīmes biotopus).

PEFC: paredz identificēšanu un saglabāšanu, bet nenosaka minimālu īpatsvaru un neparedz 10% prasību.

5. NELABVĒLĪGS / LABVĒLĪGS

3. / 4. INDIKATORS

Mežizstrāde un jaunaudžu kopšana putnu ligzdošanas laikā
(1. aprīlis – 30. jūnijs)

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Mežizstrāde un jaunaudžu kopšana putnu ligzdošanas laikā no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu – par laika periodu, kurā plānota mežizstrāde. Ja plānota 1.04.–30.06., uzskatāms, ka darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

ANALIZĒTAIS JAUTĀJUMS

Vai standarts aizliedz mežizstrādi un jaunaudžu kopšanu putnu ligzdošanas laikā no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam?

SECINĀJUMS

Latvijas Bankas prasība ir stingrāka nekā FSC un PEFC, jo paredz nelabvēlīgu novērtējumu neatkarīgi no konkrētās teritorijas dabas vērtībām vai aizsargājamo sugu klātbūtnes.

FSC un PEFC neparedz vispārēju aizliegumu. Abas sistēmas balstās uz riskos un dabas vērtībās pamatotu pieeju – identificē, aizsargā un, ja nepieciešams, ierobežo, atliek vai pielāgo darbības.

Latvijas Bankas prasība nav tieši segta ne FSC, ne PEFC standartos.

Sistēma	Vai darbība ir pieļaujama 1.04.–30.06.?	Pamatojums
Latvijas Banka	 Nē	Ja mežizstrāde vai jaunaudžu kopšana tiek plānota no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam, uzskatāms, ka darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.
 FSC	 Jā, ar nosacījumiem	- FSC neprasa vispārēju mežizstrādes aizliegumu visās teritorijās putnu ligzdošanas sezonā. - Pieprasa identificēt un aizsargāt retās un apdraudētās sugas, to dzīvotnes un HCV vērtības. - Ja konstatē ligzdas vai nozīmīgas dzīvotnes, darbības jāierobežo vai jāpielāgo.
 PEFC™	 Jā, ar nosacījumiem	- PEFC neparedz vispārēju aizliegumu veikt mežizstrādi vai jaunaudžu kopšanu visā valstī ligzdošanas sezonas laikā. - Standarts paredz saglabāt bioloģisko daudzveidību un aizsargāt ekoloģiski nozīmīgas teritorijas. - Nenosaka universālu aizlieguma periodu 1.04.–30.06.

5. NELABVĒLĪGS 5. INDIKATORS

Invazīvo sugu atradņu identificēšana un ziņošana

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Ja apsaimniekotajā īpašumā ir konstatētas invazīvās sugas, klientam jābūt iesniegušam informāciju Valsts augu aizsardzības dienestā (VAAD) reģistrācijai Invazīvo augu sugu izplatības datubāzē.

Ja informācija nav iesniegta, saimnieciskā darbība tiek uzskatīta par tādu, kam ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

ANALIZĒTAIS JAUTĀJUMS

Vai standarts paredz pienākumu ziņot Valsts augu aizsardzības dienestam (VAAD) un reģistrēt invazīvo sugu atradnes Invazīvo augu sugu izplatības datubāzē?

SECINĀJUMS

Latvijas Bankas prasība šajā indikatorā ir stingrāka un specifiskāka nekā FSC un PEFC sistēmās, jo tā paredz konkrētu pienākumu ziņot VAAD un reģistrēt invazīvo sugu atradnes valsts datubāzē. Ja šāda informācija nav iesniegta, darbība tiek uzskatīta par tādu, kam ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

Latvijas Bankas prasība šajā indikatorā nav tieši segta ne FSC, ne PEFC standartos.

Sistēma	Vai ir prasība ziņot VAAD?	Pamatojums
Latvijas Banka	 Jā	Ja konstatētas invazīvās sugas, jābūt iesniegtai informācijai VAAD reģistrācijai Invazīvo augu sugu izplatības datubāzē. Ja informācija nav iesniegta, darbība tiek uzskatīta par tādu, kam ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.
	 Nē	- FSC 10.3.3 – kontrolē introducēto invazīvo sugu izplatību. - FSC 10.3.4 – veic invazīvo sugu ierobežošanas pasākumus. - FSC paredz invazīvo sugu kontroli un apsaimniekošanu, taču neparedz pienākumu ziņot VAAD vai reģistrēt atradnes valsts datubāzē.
	 Nē	PEFC standarts paredz normatīvo aktu ievērošanu, tomēr nav identificēta atsevišķa prasība ziņot VAAD vai reģistrēt invazīvo sugu atradnes Invazīvo augu sugu izplatības datubāzē.

7. NELABVĒLĪGS INDIKATORS

Invazīvo sugu stādīšana

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Tiek stādītas invazīvās sugas.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pieprasīt informāciju Valsts meža dienestam vai klientam (VMD izsniegta izziņa) par klienta izvēlēto stādāmo materiālu. Ja tas ietver sarkano ozolu, kādu no papeļu vai lapegļu sugām, vai saldo ķirsi, tad uzskatāms, ka darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

PAPILDUS SKAIDROJUMS

Latvijai nevēlamas koku sugas:

Sarkanais ozols

(Quercus rubra)

Papeļu sugas (Populus spp.)

Lapeļu sugas (Larix spp.)

Saldais ķirsis (Prunus avium)

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
	 Jā	Ja stādāmais materiāls ietver sarkano ozolu, kādu no papeļu vai lapegļu sugām vai saldo ķirsi, saimnieciskā darbība tiek uzskatīta par tādu, kam ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.
	 Nē	- FSC standartā nav identificēta prasība aizliegt sarkano ozolu, lapegles, papeles vai saldo ķirsi. - FSC definē introducētās sugas un paredz to izmantošanas izvērtēšanu, balstoties uz iespējamo ietekmi uz ekosistēmām, nevis uz konkrētu sugu aizliegumu.
	 Nē	PEFC standarta definīcijā 3.50 starp Latvijā mežaudzes veidošanā izmantojamām koku sugām ir tieši minēts salda ķirsis (Prunus avium), lapegļu sugas un to hibrīdi (Larix spp.), citas apšu un papeļu sugas un to hibrīdi (Populus spp.), kā arī sarkanais ozols (Quercus rubra).

SECINĀJUMS

Latvijas Bankas prasība šajā indikatorā ir stingrāka nekā FSC un PEFC sertifikācijas sistēmās, jo tā konkrētas koku sugas uzskata par nevēlamām un to izmantošanu saista ar nelabvēlīgām sekām dabas daudzveidības saglabāšanā.

FSC pieeja balstās uz introducēto sugu izmantošanas izvērtēšanu un to iespējamās ietekmes uz ekosistēmām novērtēšanu, paredzot risku mazināšanas pasākumus gadījumos, kad pastāv negatīvas ietekmes iespējamība.

PEFC ne tikai neparedz šo sugu aizliegumu, bet arī tieši ietver tās starp Latvijā mežaudzes veidošanā izmantojamām koku sugām.

Latvijas Bankas prasība šajā indikatorā nav segta ne FSC, ne PEFC standartos. FSC paredz introducēto sugu izmantošanas izvērtēšanu, savukārt PEFC tieši pieļauj attiecīgo sugu izmantošanu meža atjaunošanā un apmežošanā atbilstoši standarta prasībām.

8. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Vietējo koku sugu stādīšana meža atjaunošanā

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Atjaunojot mežu, tiek stādītas vietējās sugas.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pieprasīt informāciju Valsts meža dienestam vai klientam (VMD izsniegta izziņa) par klienta izvēlēto stādāmo materiālu. Ja tas neētver sarkano ozolu, kādu no papeļu vai lapegļu sugām, vai saldo ķirsi, tad uzskatāms, ka darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

PAPILDUS SKAIDROJUMS

Latvijai nevēlamas koku sugas:

Sarkanais ozols
(Quercus rubra)

Papeļu sugas
(Populus spp.)

Lapeņu sugas
(Larix spp.)

Saldais ķirsis
(Prunus avium)

SISTĒMA

VAI IR PRASĪBA?

PAMATOJUMS

Jā

- Ja stādāmais materiāls ietver sarkano ozolu, kādu no papeļu vai lapegļu sugām vai saldo ķirsi, saimnieciskā darbība tiek uzskatīta par tādu, kam ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

Nē

- FSC standartā nav identificēta prasība aizliegt sarkano ozolu, lapegles, papeles vai saldo ķirsi.
- FSC regulē introducēto sugu izmantošanu, bet neparedz šo konkrēto sugu aizliegumu.

Nē

- PEFC definīcijā 3.50 salda ķirsis (Prunus avium), lapegļu sugas un to hibrīdi (Larix spp.), citas apšu un papeļu sugas un to hibrīdi (Populus spp.), kā arī sarkanais ozols (Quercus rubra) ir tieši minēti starp mežaudzes veidošanā izmantojamām koku sugām.

SECINĀJUMS

Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība nav segta ne FSC, ne PEFC standartos.

Latvijas Banka uzskata sarkano ozolu, lapegles, papeles un saldo ķirsi par nevēlamām sugām un šo sugu izmantošanu meža atjaunošanā vērtē kā nelabvēlīgu dabas daudzveidības saglabāšanai.

FSC standartā nav identificēts šo sugu aizliegums. Regulē introducēto sugu izmantošanu.

PEFC standarts ir vēl skaidrāks – definīcijā 3.50 šīs sugas ir tieši minētas starp mežaudzes veidošanā izmantojamām koku sugām.

Tādēļ FSC un PEFC neparedz analoģu ierobežojumu, kāds noteikts Latvijas Bankas metodikā.

10. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Mežizstrāde nenotiek sugām prioritārās vietās

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Mežizstrāde nenotiek sugām prioritārās vietās.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pārbaudīt, vai teritorija (pēc kadastra numura) ir atzīmēta DAP datubāzē "Ozols" slānī "Sugu dati" (atlasīt visus apakšslāņus).
- Ja teritorijā parādās atzīme, pārbaudīt, vai ir iezīmēta kāda no dzeņu vai pūču sugām.
- Ja ir, tā uzskatāma par sugām prioritāru vietu.
- Ja mežizstrāde nenorīt šādā teritorijā, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

DAP datubāze
"Ozols" –
"Sugu dati"

PAPILDUS SKAIDROJUMS

Par sugām prioritārām vietām pēc ekspertu ieteikumiem tiek uzskatītas dzeņu un pūču dzīvotnes.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
Latvijas Banka 	 Jā	• Ja teritorija identificēta kā dzeņu vai pūču dzīvotne, mežizstrādes nenotikšana šādā teritorijā tiek uzskatīta par labvēlīgu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.
FSC 	 Nē	• FSC standartā nav identificēts vispārējs aizliegums veikt mežizstrādi dzeņu vai pūču dzīvotnēs. • FSC paredz aizsargāt īpaši aizsargājamās sugas, HCV vērtības un ievērot normatīvo aktu prasības, taču nesatur tiešu aizliegumu visām dzeņu un pūču dzīvotnēm.
	 Nē	• PEFC standartā nav identificēts vispārējs aizliegums veikt mežizstrādi dzeņu vai pūču dzīvotnēs. • PEFC paredz bioloģiskās daudzveidības un aizsargājamo sugu saglabāšanu, bet nesatur šādu kategorisku prasību.

SECINĀJUMS

Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība **nav tieši segta** ne **FSC**, ne **PEFC** standartos.

Latvijas Banka par sugām prioritārām vietām uzskata dzeņu un pūču dzīvotnes un kā labvēlīgu vērtē situāciju, kad mežizstrāde šādās teritorijās nenotiek.

FSC neparedz vispārēju aizliegumu veikt mežizstrādi visās dzeņu vai pūču dzīvotnēs. Tiek aizsargātas aizsargājamās sugas, HCV vērtības un ievērotas normatīvo aktu prasības, nevis noteikts aizliegums visām šādu sugu dzīvotnēm.

PEFC neparedz vispārēju aizliegumu veikt mežizstrādi visās dzeņu vai pūču dzīvotnēs. Priekšnoteikums ir bioloģiskās daudzveidības un aizsargājamo sugu saglabāšana, nevis kategorisks aizliegums.

Metodoloģiska atšķirība:
Latvijas Bankas vērtējums balstīts uz "Sugu dati" slāņa saturu un dzeņu/pūču klātbūtni, savukārt FSC/PEFC – uz dabas vērtību nozīmīgumu, aizsardzības statusu un apsaimniekošanas prasībām.

11. NELABVĒLĪGS INDIKATORS

Mākslīgi atjaunojot mežu, tiek veidotas egļu mežaudzes

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Mākslīgi atjaunojot mežu, tiek veidotas egļu mežaudzes.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pieprasīt informāciju no Valsts meža dienesta vai klienta (Valsts meža dienesta izsniegta izziņa) par stādāmo sugu sastāvu un īpatsvaru. Ja egļu sastāda vismaz 50%, tad uzskatīt, ka tā ir egļu mežaudze, un līdz ar to uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

PAPILDUS SKAIDROJUMS

Latvijas Bankas metodikā norādīts, ka par sugām prioritārām vietām pēc ekspertu ieteikumiem tiek uzskatītas dzeņu un pūču dzīvotnes.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
Latvijas Banka 	 Jā	Ja egļu sastāda vismaz 50% no stādāmā materiāla, tiek uzskatīts, ka tiek veidota egļu mežaudze, un saimnieciskā darbība tiek vērtēta kā nelabvēlīga dabas daudzveidības saglabāšanai.
	 Daļēji	FSC 6.6.4 nosaka, ka egļu mežaudžu atjaunošana un to turpmākā kopšana jāveic tā, lai tajās saglabātos vismaz 10% citu koku sugu piemistrojums, ja to pieļauj augšanas apstākļi. FSC tādējādi ierobežo tīru egļu mežaudžu veidošanu, bet neparedz aizliegumu veidot egļu mežaudzes vai noteikt egļu maksimālo īpatsvaru 50%.
	 Daļēji	PEFC 4.6.2 nosaka, ka meža apsaimniekotājam, veicot meža atjaunošanu un jaunaudžu kopšanu, jāveido meža tipam, vietas apstākļiem un atjaunojamai sugai atbilstošs piemistrojums. PEFC tādējādi veicina jauktu mežaudžu veidošanu, bet neparedz aizliegumu veidot egļu mežaudzes un nenosaka egļu maksimālo īpatsvaru.

SECINĀJUMS

Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība ir **daļēji segta** gan FSC, gan PEFC standartos.

Latvijas Banka pieņem, ka egļu mežaudzes veidošana (egļu $\geq 50\%$ no stādāmā sastāva) pati par sevi rada nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanai.

FSC 6.6.4 paredz saglabāt vismaz 10% citu koku sugu piemistrojumu egļu audzēs, tādējādi samazinot monokultūru veidošanās risku.

PEFC 4.6.2 paredz atbilstošu piemistrojumu, veicinot jauktu mežaudžu veidošanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Tādēļ FSC un PEFC atbalsta Latvijas Bankas mērķi veicināt jauktākas un noturīgākas mežaudzes, taču nesatur identisku prasību attiecībā uz egļu maksimāli pieļaujamo īpatsvaru. Neviens no standartiem neparedz Latvijas Bankas metodikā izmantoto robežvērtību, ka egļu īpatsvars virs 50% automātiski būtu uzskatāms par nelabvēlīgu dabas daudzveidības saglabāšanai.

12. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Sugu mistrojuma izmantošana meža atjaunošanā

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Atjaunojot mežu, tiek izmantots sugu mistrojums (vismaz divas sugas).

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pieprasīt informāciju Valsts meža dienestam vai klientam (Valsts meža dienesta izsniegta izziņa) par klienta izvēlēto stādāmo materiālu. Ja tas ietver vismaz divas sugas un ja egle nesastāda vairāk par 50%, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

PAPILDUS SKAIDROJUMS

Sugu mistrojums palielina meža noturību, uzlabo ekosistēmas daudzveidību un samazina riskus.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
	 Jā	Par labvēlīgu tiek uzskatīta situācija, kad atjaunošanā izmantotas vismaz divas koku sugas un egle nesastāda vairāk par 50% no stādāma materiāla.
	 Daļēji	- FSC 6.6.4 nosaka, ka egļu mežaudžu atjaunošana un to turpmākā kopšana jāveic tā, lai tajās saglabātos vismaz 10% citu koku sugu piemistrojums, ja to pieļauj augšanas apstākļi. - Tomēr standarts nenosaka prasību izmantot vismaz divas koku sugas atjaunošanas brīdī un nenosaka egles maksimālo īpatsvaru 50%.
	 Daļēji	- PEFC 4.6.2 nosaka, ka meža apsaimniekotājam, veicot meža atjaunošanu un jaunaudžu kopšanu, ir jāveido meža tipam, vietas apstākļiem un atjaunojamai sugai atbilstošs piemistrojums, ciktāl tas netraucē mērķa sugai. - Tomēr standarts nenosaka vismaz divu sugu izmantošanu un neparedz egles maksimālo īpatsvaru 50%.

SECINĀJUMS

Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība ir **daļēji segta** gan FSC, gan PEFC standartos.

FSC 6.6.4 paredz, ka egļu mežaudžu atjaunošanā un kopšanā jā saglabā vismaz 10% citu koku sugu piemistrojums.

PEFC 4.6.2 paredz pienākumu veidot meža tipam, vietas apstākļiem un atjaunojamai sugai atbilstošu piemistrojumu.

Ne FSC, ne PEFC neparedz Latvijas Bankas metodikā noteiktos kritērijus – vismaz divu koku sugu izmantošanu un prasību, ka egle nesastāda vairāk par 50% no stādāmā materiāla.

FSC un PEFC atbalsta mistrojuma veidošanas principu, bet nesatur identiskas prasības kā Latvijas Bankas metodika.

13. NELABVĒLĪGS INDIKATORS

Mehāniskā augsnes sagatavošana meža atjaunošanā

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Atjaunojot mežu, veikta mehāniskā augsnes sagatavošana.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu –, vai tiek veikta mehāniskā augsnes sagatavošana. Ja tiek veikta, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
	 Jā	Ja tiek veikta mehāniskā augsnes sagatavošana, saimnieciskā darbība tiek uzskatīta par tādu, kam ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.
	 Nē	FSC standartā nav identificēts vispārējs aizliegums veikt mehānisko augsnes sagatavošanu. FSC paredz samazināt negatīvo ietekmi uz augsni, ūdeņiem un bioloģisko daudzveidību, taču neparedz mehāniskās augsnes sagatavošanas aizliegumu kā tādu.
	 Nē	PEFC standartā nav identificēts vispārējs aizliegums veikt mehānisko augsnes sagatavošanu. PEFC paredz aizsargāt augsni un ierobežot apsaimniekošanas darbību negatīvo ietekmi, taču neparedz mehāniskās augsnes sagatavošanas aizliegumu.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība **nav tieši segta** ne FSC, ne PEFC standartos.
- Latvijas Banka pieņem, ka mehāniskā augsnes sagatavošana pati par sevi rada nelabvēlīgas sekas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai.

14. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Netiek veikta mehāniskā augsnes sagatavošana un apstrāde

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Atjaunojot mežu, netiek veikta mehāniskā augsnes sagatavošana un apstrāde.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu –, vai tiek veikta mehāniskā augsnes sagatavošana. Ja netiek veikta, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
	 Jā	Par labvēlīgu tiek uzskatīta situācija, kad meža atjaunošanā netiek veikta mehāniskā augsnes sagatavošana un apstrāde.
	 Nē	FSC standartā nav identificēta prasība atteikties no mehāniskās augsnes sagatavošanas. FSC paredz mazināt negatīvo ietekmi uz augsni un saglabāt augsnes funkcijas, taču neparedz šīs metodes aizliegumu.
	 Nē	PEFC standartā nav identificēta prasība atteikties no mehāniskās augsnes sagatavošanas. PEFC paredz aizsargāt augsni un samazināt apsaimniekošanas darbību negatīvo ietekmi, taču neparedz mehāniskās augsnes sagatavošanas aizliegumu.

SECINĀJUMS

Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība **nav tieši segta** ne FSC, ne PEFC standartos.

Latvijas Banka par labvēlīgu uzskata situāciju, kad meža atjaunošanā netiek veikta mehāniskā augsnes sagatavošana un apstrāde.

FSC standartā nav paredzēta prasība atteikšanos no mehāniskās augsnes sagatavošanas. FSC pieeja balstās uz negatīvās ietekmes mazināšanu, augsnes funkciju saglabāšanu un videi piemērotu darbu organizēšanu.

PEFC standartā nav paredzēta prasība atteikšanās no mehāniskās augsnes sagatavošanas. PEFC pieeja balstās uz augsnes aizsardzību un apsaimniekošanas darbību negatīvās ietekmes mazināšanu.

FSC un PEFC standarti neizslēdz mehāniskās augsnes sagatavošanas izmantošanu, bet uzsver tās veikšanu, mazinot negatīvo ietekmi uz augsni un vidi.

17. NELABVĒLĪGS INDIKATORS

Meža zemsedzes bojājumi mežizstrādes laikā

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Mežizstrādes laikā izveidojušies meža zemsedzes bojājumi (dziļās rises (cauri augsnei)).

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu –, vai mežizstrādes laikā sagaidāmi būtiski meža zemsedzes bojājumi. Ja sagaidāmi, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir nelabvēlīgas sekas daudzveidības saglabāšanā.

SISTĒMA

VAI IR PRASĪBA?

Jā

FSC

Jā

PEFC

Jā

PAMATOJUMS

- Ja mežizstrādes laikā sagaidāmi būtiski meža zemsedzes bojājumi vai dziļās rises, saimnieciskā darbība tiek uzskatīta par tādu, kam ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.
- FSC 6.5.2 paredz, ka mežsaimnieciskās darbības tiek plānotas un īstenotas tā, lai aizsargātu augsni no bojājumiem un degradācijas. FSC 10.10.1 paredz novērst vai mazināt mežizstrādes radītos bojājumus augsnei, ūdens resursiem un atlikušajai audzei. Būtisku rišu veidošanās nav savietojama ar šīm prasībām.
- PEFC 5.2.1 paredz izvairīties no nepamatotiem augsnes bojājumiem, savukārt PEFC 5.2.2 nosaka organizēt darbus tā, lai samazinātu augsnes sablīvēšanos, eroziju un citus augsnes bojājumus. Dziļu rišu veidošanās neatbilst šīm prasībām.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība pēc būtības ir segta gan FSC, gan PEFC standartos.
- Latvijas Banka par nelabvēlīgu uzskata situāciju, kad mežizstrādes laikā rodas būtiski meža zemsedzes bojājumi vai dziļās rises.
- Līdzīgi FSC 6.5.2 un 10.10.1 paredz aizsargāt augsni no degradācijas un mazināt mežizstrādes radītos bojājumus, savukārt PEFC 5.2.1 un 5.2.2 paredz izvairīties no nepamatotiem augsnes bojājumiem un samazināt augsnes sablīvēšanos, eroziju un citus bojājumus.
- Tādēļ šis ir viens no indikatoriem, kur Latvijas Bankas prasība ir saturiski ļoti tuva gan FSC, gan PEFC prasībām.

18. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Mežizstrāde, izmantojot augsnes bojājumus mazinošas tehnoloģijas un paņēmienus

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Mežizstrāde, izmantojot tehnoloģijas vai paņēmienus, kā arī laika apstākļus, kas nerada augsnes bojājumus.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu – par atbilstošu tehnoloģiju un metožu pielietošanu augsnes bojājumu mazināšanai. Ja pielietotas, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība pēc būtības ir segta gan FSC, gan PEFC standartos.
- Latvijas Banka par labvēlīgu uzskata situāciju, kad mežizstrādē tiek izmantotas atbilstošas tehnoloģijas, darba paņēmieni vai darba organizācija, kas samazina augsnes bojājumu risku.
- Līdzīgi FSC 6.5.2 un 10.10.1 paredz plānot un īstenot mežsaimnieciskās darbības tā, lai aizsargātu augsni un mazinātu mežizstrādes radītos bojājumus. Savukārt PEFC 5.2.1 un 5.2.2 paredz izvairīties no nepamatotiem augsnes bojājumiem un organizēt darbus tā, lai samazinātu augsnes sablīvēšanos, eroziju un citus bojājumus.
- Tādēļ šis ir viens no indikatoriem, kur Latvijas Bankas prasība ir saturiski ļoti tuva gan FSC, gan PEFC prasībām.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
	 Jā	Par labvēlīgu tiek uzskatīta situācija, kad tiek izmantotas atbilstošas tehnoloģijas, metodes vai darba organizācija augsnes bojājumu mazināšanai.
	 Jā	FSC 6.5.2 paredz, ka mežsaimnieciskās darbības tiek plānotas un īstenotas tā, lai aizsargātu augsni no bojājumiem un degradācijas. FSC 10.10.1 paredz novērst vai mazināt mežizstrādes radītos bojājumus augsnei, ūdens resursiem un atlikušajai audzei.
	 Jā	PEFC 5.2.1 paredz izvairīties no nepamatotiem augsnes bojājumiem, savukārt PEFC 5.2.2 nosaka organizēt darbus tā, lai samazinātu augsnes sablīvēšanos, eroziju un citus augsnes bojājumus.

19. NELABVĒLĪGS INDIKATORS

Meliorācija mežu apsaimniekošanas nolūkā

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Meliorācija ar mērķi apsaimniekot mežus, izņemot gadījumus, kad tiek veikta sugu un biotopu dzīvotņu atjaunošana.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu – par plānotajiem meliorācijas darbiem.
- Ja paredzēti meliorācijas darbi, pieprasīt informāciju Dabas aizsardzības pārvaldei vai klientam (Dabas aizsardzības pārvaldes izsniegtu izziņu), vai plānotie meliorācijas darbi norit biotopu un sugu apsaimniekošanas plānu ietvaros.
- Ja klients nevar šādu atzinumu iesniegt vai ja atzinumā nav Dabas aizsardzības pārvaldes norādes par meliorācijas nepieciešamību sugu un biotopu apsaimniekošanai, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība **nav segta** ne FSC, ne PEFC standartos.
- Latvijas Banka pēc būtības pieņem, ka meliorācija meža apsaimniekošanas nolūkā ir nelabvēlīga darbība, izņemot gadījumus, kad tā tiek veikta biotopu vai sugu dzīvotņu atjaunošanas nolūkā un to apliecina Dabas aizsardzības pārvaldes atzinums.
- Savukārt FSC 6.6.1.5 paredz, ka meža apsaimniekošana gar regulētām ūdenstecēm jāveic tā, lai tiktu nodrošināta gan meža meliorācijas sistēmu funkcionalitāte, gan ekoloģiskā funkcionalitāte. Tas nozīmē, ka FSC pieļauj meliorācijas sistēmu apsaimniekošanu un uzturēšanu, ja tiek nodrošinātas dabas aizsardzības prasības.
- PEFC pieeja ir vēl tiešāka. PEFC 3.1.3 paredz meliorācijas sistēmu uzturēšanas, atjaunošanas un nepieciešamības gadījumā arī būvniecības izvērtēšanu, savukārt PEFC 5.5.2 nosaka prasības šādu darbu veikšanai, samazinot ietekmi uz ūdeņiem.
- Tādēļ gan FSC, gan PEFC pieeja šajā jautājumā būtiski atšķiras no Latvijas Bankas metodikas. FSC un PEFC regulē, kā meliorāciju veikt videi atbilstīgi, savukārt Latvijas Bankas metodika pēc būtības pieņem, ka meliorācija meža apsaimniekošanas nolūkā ir nevēlama, ja vien tā nav tieši saistīta ar biotopu vai sugu dzīvotņu atjaunošanu.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
Latvijas Banka 	 Jā	Meliorācija tiek uzskatīta par nelabvēlīgu, ja tā netiek veikta biotopu vai sugu apsaimniekošanas plānu ietvaros un nav DAP atzinuma par tās nepieciešamību sugu vai biotopu apsaimniekošanai.
FSC 	 Nē	FSC 6.6.1.5 paredz, ka gar regulētām ūdenstecēm meža apsaimniekošana jāveic atbilstoši izvērtējumam par meža meliorācijas sistēmu funkcionalitātes un ekoloģiskās funkcionalitātes nodrošināšanu. FSC neparedz meliorācijas aizliegumu un neprasa DAP atzinumu.
PEFC 	 Nē	PEFC 3.1.3 paredz izvērtēt esošo meža meliorācijas sistēmu uzturēšanu, atjaunošanu un nepieciešamības gadījumā arī būvniecību. PEFC 5.5.2 paredz meliorācijas sistēmu uzturēšanu un būvniecību, vienlaikus plānojot pasākumus ietekmes uz ūdeņiem mazināšanai. Standarts neparedz meliorācijas aizliegumu.

22. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Buferjoslas ap melnalkšņu staigņājiem, aluviālajiem mežiem un purvainajiem mežiem

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Buferjoslas 30 m (vismaz koka augstums) ap melnalkšņu staigņājiem, aluviālajiem mežiem un purvainajiem mežiem, buferzonā nenotiek kailcirte.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu – par buferjoslas prasību ievērošanu. Ja apstiprinātas augstāk minētās prasības, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība ir tikai daļēji segta FSC un PEFC standartos.
- Latvijas Banka nosaka konkrētu un izmērāmu prasību – vismaz 30 m (vai viena koka augstuma) platu buferjoslu ap melnalkšņu staigņājiem, aluviālajiem mežiem un purvainajiem mežiem, kurā netiek veikta kailcirte.
- Savukārt FSC un PEFC paredz šo biotopu, mitrāju un saistīto hidroloģisko funkciju aizsardzību, tomēr neparedz Latvijas Bankas metodikā noteikto konkrēto buferjoslas platumu vai vispārēju kailcirtes aizliegumu šajās zonās.
- Tādēļ FSC un PEFC mērķis ir līdzīgs – saglabāt jutīgu mitro meža ekosistēmu funkcionalitāti un bioloģisko daudzveidību –, tomēr Latvijas Bankas metodika nosaka daudz konkrētāku un stingrāk pārbaudāmu prasību nekā abi sertifikācijas standarti.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
	 Jā	Par labvēlīgu tiek uzskatīta situācija, kad ap melnalkšņu staigņājiem, aluviālajiem mežiem un purvainajiem mežiem tiek uzturēta vismaz 30 m (vai vismaz viena koka augstuma) buferjosla un tajā nenotiek kailcirte.
	 Daļēji	FSC 6.7.1 paredz aizsargāt ūdensteces, ūdenstilpes, krastus un to savstarpējo saistību. FSC 6.6.1.3 paredz saglabāt un aizsargāt mitrājus un to ekoloģiskās funkcijas. FSC paredz aizsargjoslu un aizsardzības pasākumu piemērošanu jutīgās teritorijās, tomēr nenosaka universālu 30 m buferjoslu un vispārēju kailcirtes aizliegumu šādās zonās.
	 Daļēji	PEFC 5.4.1 paredz nodrošināt ūdensobjektu, mitrāju un ūdens režīma aizsardzību. PEFC 4.5.3 paredz saglabāt bioloģiski nozīmīgas teritorijas un to funkcijas. Tomēr standarts nenosaka obligātu 30 m buferjoslu ap melnalkšņu staigņājiem, aluviālajiem mežiem un purvainajiem mežiem, kā arī neparedz vispārēju kailcirtes aizliegumu šādās buferzonās.

23. NELABVĒLĪGS INDIKATORS

Kailcirtes īpaši erozijas riskam pakļautās teritorijās

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Kailcirtes īpaši erozijas riskam pakļautajās teritorijās.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pārbaudīt (pēc lauku bloka numura) Lauku atbalsta dienesta datu bāzē Lauku bloku karte augšņu slīpumu (slānis – slīpums >6° un >0,3 ha).
- Ja teritorija atbilstoši iezīmēta, pieprasīt informāciju no Valsts meža dienesta vai klienta (Valsts meža dienesta izsniegta izziņa) par plānotās cirsmas veidu (kailcirte vai regulētā cirte). Ja kailcirte, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība **nav tieši segta** FSC vai PEFC standartos.
- Latvijas Bankas metodika izmanto konkrētu kritēriju – teritorijas ar slīpumu virs 6° un platību virs 0,3 ha tiek uzskatītas par īpaši erozijas riskam pakļautām, un kailcirte šādās teritorijās tiek vērtēta kā nelabvēlīga dabas daudzveidības saglabāšanai.
- Savukārt FSC ĪSV4 un PEFC 5.3.3 paredz identificēt, izvērtēt un mazināt augsnes erozijas riskus, kā arī nodrošināt augsnes un nogāžu aizsardzību. Abos standartos pieeja balstās uz risku pārvaldību un erozijas kontroles pasākumu īstenošanu, nevis uz konkrētu aizliegumu veikt kailcirtes teritorijās ar noteiktu slīpumu.
- Tādēļ FSC un PEFC mērķis ir līdzīgs Latvijas Bankas metodikas mērķim – novērst augsnes eroziju un degradāciju –, taču izmantotais regulēšanas mehānisms ir atšķirīgs.

SISTĒMA

Latvijas
Banka

VAI IR AIZLIEGUMS?

Jā

PAMATOJUMS

- Kailcirte teritorijās ar slīpumu >6° un platību >0,3 ha tiek uzskatīta par darbību ar nelabvēlīgām sekām dabas daudzveidības saglabāšanā.

FSC

Nē

- FSC ĪSV4 paredz aizsargāt kritiskus ekosistēmu pakalpojumus, tostarp ūdens sateces baseinu, augsnes un nogāžu aizsardzību un erozijas kontroli. Tomēr standarts neparedz aizliegumu veikt kailcirti teritorijās ar noteiktu slīpumu.

PEFC

Nē

- PEFC 5.3.3 paredz izvērtēt augsnes erozijas riskus un plānot pasākumus ietekmes mazināšanai, ja šādi riski pastāv. Standarts neparedz kailciršu aizliegumu teritorijās ar noteiktu slīpumu.

24. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Ūdensobjektu aizsargjoslu ekoloģiskās funkcionalitātes uzlabošana

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Mežaudžu/zaļās infrastruktūras ūdensobjektu meža aizsargjoslās ekoloģiskās funkcionalitātes uzlabošana.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu –, vai ūdensobjektu meža aizsargjoslās plānota mežaudžu vai zaļās infrastruktūras ekoloģiskās funkcionalitātes uzlabošana. Ja plānota, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SISTĒMA

VAI IR PRASĪBA?

PAMATOJUMS

Jā

- Par labvēlīgu tiek uzskatīta ūdensobjektu meža aizsargjoslu vai zaļās infrastruktūras ekoloģiskās funkcionalitātes uzlabošana.

Jā

- FSC 6.7.1 paredz aizsargāt dabiskos ūdens tecējumus, ūdenstilpes, krastus un to savstarpējo saistību.
- FSC 6.7.3 paredz atjaunot degradētus ūdens objektus un to funkcijas.
- FSC 6.6.1.5 paredz nodrošināt meža meliorācijas sistēmu funkcionalitāti un ekoloģisko funkcionalitāti gar regulētām ūdenstecēm.

Jā

- PEFC 5.4.1 paredz nodrošināt ūdensobjektu un ūdens režīma aizsardzību.
- PEFC 5.5.2 paredz plānot pasākumus, lai samazinātu augsnes daļiņu nonākšanu ūdeņos, uzturot vai izbūvējot meliorācijas sistēmas. Šīs prasības ir vērstas uz ūdensobjektu ekoloģiskās funkcionalitātes saglabāšanu un uzlabošanu.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība pēc būtības ir segta gan FSC, gan PEFC standartos.
- Latvijas Banka par labvēlīgu uzskata mežaudžu un zaļās infrastruktūras ekoloģiskās funkcionalitātes uzlabošanu ūdensobjektu aizsargjoslās.
- Līdzīgi FSC 6.7.1, 6.7.3 un 6.6.1.5 paredz aizsargāt un nepieciešamības gadījumā atjaunot ūdensobjektus, to krastus, hidroloģiskās funkcijas un ekoloģisko savienotību.
- Savukārt PEFC 5.4.1 un 5.5.2 paredz aizsargāt ūdensobjektus un īstenot pasākumus, kas samazina apsaimniekošanas negatīvo ietekmi uz ūdens vidi.
- Tādēļ visu trīs sistēmu mērķis šajā jautājumā ir ļoti līdzīgs – saglabāt un uzlabot ūdensobjektu un ar tiem saistītās zaļās infrastruktūras ekoloģisko funkcionalitāti.

26. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Sugu aizsardzības plānu prasību ievērošana

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Ievērotas sugu aizsardzības plānu prasības.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz informāciju – pašapliecinājumu –, ka ir izstrādājis Meža apsaimniekošanas plānu, kurā ir ietverta sadaļa par bioloģiskās daudzveidības veicināšanu un izklāstītas darbības sugu aizsardzības plānu ievērošanai (plānu pievienot kā pielikumu).
- Ja šāds plāns ir, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība nav pilnībā segta ne FSC, ne PEFC standartos.
- Latvijas Banka paredz konkrētu prasību – Meža apsaimniekošanas plānā jābūt aprakstītām darbībām sugu aizsardzības plānu ievērošanai. Tādējādi tiek vērtēta ne tikai sugu aizsardzība kopumā, bet tieši ārēji izstrādātu sugu aizsardzības plānu prasību ievērošana.
- FSC 6.4.3 un ĪSV1 prasības paredz izmantot sugu aizsardzības plānus kā informācijas avotu retu un apdraudētu sugu identificēšanā, aizsardzībā un apsaimniekošanas pasākumu plānošanā. Tomēr standarts paredz šos plānus ņemt vērā, nevis obligāti ievērot vai īstenot.
- Savukārt PEFC standartā nav identificēta tieša prasība izmantot vai ievērot sugu aizsardzības plānus.
- Tādēļ FSC šajā indikatorā ir daļēji atbilstošs Latvijas Bankas prasībai, savukārt PEFC šādu prasību nesatur.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
Latvijas Banka 	 Jā	Par labvēlīgu tiek uzskatīta situācija, kad ir izstrādāts Meža apsaimniekošanas plāns ar bioloģiskās daudzveidības sadaļu un paredzētām darbībām sugu aizsardzības plānu (https://www.daba.gov.lv/lv/sugu-un-biotopu-aizsardzibas-plani) ievērošanai.
FSC 	 Daļēji	FSC 6.4.3 paredz, ka retu un apdraudētu sugu aizsardzībā jāņem vērā svarīga informācija no dažādiem avotiem, tostarp sugu aizsardzības plāni. FSC ĪSV1 vadlīnijas paredz izmantot sugu aizsardzības plānus kā informācijas avotu ĪSV identificēšanā un apsaimniekošanas pasākumu plānošanā. Tomēr standartā nav identificēta tieša prasība ievērot vai īstenot sugu aizsardzības plānu prasības.
PEFC 	 Nē	PEFC standartā nav identificēta prasība izmantot, ievērot vai īstenot ārpus organizācijas izstrādātus sugu aizsardzības plānus.

27. NELABVĒLĪGS INDIKATORS

Mežizstrāde nacionāla mēroga augsta plūdu riska teritorijās

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Mežizstrāde nacionāla mēroga augsta plūdu riska teritorijās.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pārbaudīt, vai apsaimniekojamā teritorija ir Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra Plūdu riska informācijas sistēmas plūdu kartē atbilstoši atzīmēta (slānis "Nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijas"). Ja ir atrodama, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SISTĒMA	VAI IR AIZLIEGUMS?	PAMATOJUMS
Latvijas Banka 	 Jā	Ja apsaimniekojamā teritorija atrodas nacionāla mēroga plūdu riska teritorijā, saimnieciskā darbība tiek uzskatīta par tādu, kam ir nelabvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.
FSC 	 Nē	- FSC ĪSV4 paredz aizsargāt kritiskus ekosistēmu pakalpojumus, tostarp plūdu regulēšanu, ūdens satences baseinus, augsnes aizsardzību un erozijas kontroli. - FSC neparedz vispārēju aizliegumu veikt mežizstrādi plūdu riska teritorijās.
PEFC 	 Nē	- PEFC V5.1 paredz uzturēt vai vairojot meža aizsargfunkcijas, tostarp plūdu novēršanu. - PEFC 9.1.2 paredz regulāri monitorēt meža veselību un vitalitāti, īpašu uzmanību pievēršot plūdiem kā būtiskam abiotiskam faktoram. - Tomēr standarts neparedz aizliegumu veikt mežizstrādi plūdu riska teritorijās.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība nav tieši segta FSC vai PEFC standartos.
- Latvijas Bankas metodika izmanto konkrētu teritoriju klasifikāciju – ja teritorija ir identificēta kā nacionāla mēroga plūdu riska teritorija, saimnieciskā darbība automātiski tiek vērtēta kā nelabvēlīga dabas daudzveidības saglabāšanai.
- Savukārt FSC ĪSV4 un PEFC V5.1 paredz saglabāt un uzturēt mežu funkcijas, kas saistītas ar plūdu regulēšanu, ūdens režīmu un citiem būtiskiem ekosistēmu pakalpojumiem. PEFC 9.1.2 papildus paredz regulāru meža veselības un vitalitātes monitoringu, īpašu uzmanību pievēršot plūdiem kā vienam no būtiskajiem abiotiskajiem faktoriem.
- Tomēr ne FSC, ne PEFC neparedz automātisku aizliegumu veikt mežizstrādi teritorijās, kas klasificētas kā plūdu riska teritorijas. Abu standartu pieeja balstās uz risku identificēšanu, monitoringu, meža aizsargfunkciju saglabāšanu un negatīvās ietekmes mazināšanu, nevis uz konkrētu teritoriju kategorisku izslēgšanu no apsaimniekošanas.
- Tādēļ FSC un PEFC pieeja ir riskos balstīta, savukārt Latvijas Bankas metodika balstās uz konkrētu teritoriju klasifikāciju un automātisku nelabvēlīga novērtējuma piešķiršanu.

28. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Dabiskās atjaunošanās veicināšana pēc galvenās cirtes

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

L M S P
LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Pēc galvenās cirtes veicināta meža dabiskā atjaunošanās

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz pašapliecinājumu
- Pēc galvenās cirtes plānota meža dabiskā atjaunošanās
- Ja plānota → labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība ir daļēji segta gan FSC, gan PEFC standartos.
- Latvijas Banka par labvēlīgu uzskata tieši meža dabiskās atjaunošanās veicināšanu pēc galvenās cirtes.
- FSC 10.1 paredz izmantot gan dabiskās, gan mākslīgās atjaunošanas metodes un atjaunot mežu tā, lai tas tuvotos pirms mežizstrādes esošajiem vai vēl dabiskākiem apstākļiem.
- PEFC V4.4 tieši paredz, ka meža atjaunošana var tikt nodrošināta gan ar mākslīgo atjaunošanu, gan ar dabisko atjaunošanos.
- Tomēr ne FSC, ne PEFC neparedz pienākumu dot priekšroku dabiskajai atjaunošanai vai to īpaši veicināt. Tādēļ abu standartu atbilstība Latvijas Bankas indikatoram ir tikai daļēja.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
Latvijas Banka 	 Jā	Latvijas Banka • Par labvēlīgu tiek uzskatīta meža dabiskās atjaunošanās veicināšana pēc galvenās cirtes
FSC 	 Daļēji	FSC • FSC 10.1 paredz izmantot dabiskās un mākslīgās atjaunošanas metodes • Nav identificēta prasība dot priekšroku tieši dabiskajai atjaunošanai
PEFC 	 Daļēji	PEFC • PEFC V4.4 paredz nodrošināt meža atjaunošanu ar mākslīgo atjaunošanu vai dabisko atjaunošanos • Nav identificēta prasība dot priekšroku vai īpaši veicināt dabisko atjaunošanos

30. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Saglabāti lieli un veci koki un koki ar mikrodzīvotnēm

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Saglabāti lieli un veci koki un koki ar mikrodzīvotnēm.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Klients iesniedz pašapliecinājumu, vai izcirtumā ir saglabāti vismaz 25 ekoloģiskie koki un 25 m³ atmiruši koksne.
- Ja ir, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība ir tikai daļēji segta FSC un PEFC standartos.
- Latvijas Banka nosaka konkrētu kvantitatīvu sliekšni – izcirtumā jā saglabā vismaz 25 ekoloģiskie koki un 25 m³ atmirušās koksnes.
- FSC paredz saglabāt ekoloģiskos kokus un atmirušo koksni, nosakot konkrētus minimālos apjomus atsevišķās situācijās, piemēram, vismaz 10 ekoloģiskos kokus uz hektāru un vismaz 5 sausus stumbrus vai to daļas uz hektāru.
- Savukārt PEFC paredz saglabāt ekoloģiskos kokus un atmirušo koksni kā bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgus struktūras elementus.
- Tomēr ne FSC, ne PEFC standartos nav identificēta prasība saglabāt tieši 25 ekoloģiskos kokus un 25 m³ atmirušās koksnes. Tādēļ abu standartu atbilstība Latvijas Bankas indikatoram ir vērtējama kā daļēja.

SISTĒMA

VAI IR PRASĪBA?

PAMATOJUMS

Latvijas
Banka

Jā

Latvijas Banka

- Par labvēlīgu tiek uzskatīta vismaz 25 ekoloģisko kokus un 25 m³ atmirušās koksnes saglabāšana izcirtumā.

FSC

Daļēji

FSC

- FSC 6.6.1.1 paredz saglabāt vismaz 10 dzīvus ekoloģiskos kokus uz hektāru.
- FSC 6.6.1.6 paredz saglabāt vismaz 5 sausus stumbrus vai to daļas uz hektāru.
- FSC 6.6.5.1.2 slapjos lapu koku mežos paredz saglabāt vismaz 30 dzīvus kokus uz hektāru kailcirtēs.
- Tomēr standartā nav identificēta prasība saglabāt vismaz 25 ekoloģiskos kokus un 25 m³ atmirušās koksnes.

Daļēji

PEFC

- PEFC i 4.10.1 paredz saglabāt dabiskam mežam raksturīgus struktūras elementus, tostarp atmirušo koksni un ekoloģiskos kokus.
- Tomēr standartā nav identificēta prasība saglabāt vismaz 25 ekoloģiskos kokus un 25 m³ atmirušās koksnes.

32. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Saglabāti veci meži

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Saglabāti veci meži.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pārbaudīt, vai teritorija (pēc kadastra numura) ir atzīmēta Dabas aizsardzības pārvaldes datubāzē "Ozols" slānī "ĪA biotopi (laukumi)".
- Ja teritorija atzīmēta un ja tajā nav plānota mežizstrāde, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
Latvijas Banka 	 Jā	Latvijas Banka Ja teritorija ir identificēta DAP datubāzes "Ozols" slānī "ĪA biotopi (laukumi)" un tajā netiek plānota mežizstrāde, tas tiek uzskatīts par labvēlīgu rezultātu.
FSC 	 Daļēji	FSC - FSC 6.8.2 paredz ainavu ekoloģisko plānošanu masīvos virs 500 ha, īpašu uzmanību pievēršot veco audžu īpatsvaram. - FSC ĪSV3 kā īpaši nozīmīgas vērtības identificē ES nozīmes biotopus, Latvijas īpaši aizsargājamus biotopus, vecaudzes, citas ekoloģiski nobriedušas mežaudzes un meža biotopus, tostarp arī tādus, kas nav iekļauti oficiālajās datubāzēs. - FSC standartā nav identificēta vispārēja prasība neveikt mežizstrādi visās šādās teritorijās.
PEFC 	 Daļēji	PEFC - PEFC i 4.2.3 paredz veicināt ekoloģiski nozīmīgu teritoriju veidošanos, tostarp saglabājot pāraugušas mežaudzes. - PEFC i 4.6.1 paredz veicināt dažāda vecuma un sugu sastāva mežaudžu veidošanos ainavas līmenī. - PEFC V4.10 paredz saglabāt vecus kokus, atmirušo koksni un citus bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgus struktūras elementus. - PEFC standartā nav identificēta vispārēja prasība neveikt mežizstrādi visās teritorijās, kas identificētas kā veci meži vai atrodas datubāzes "Ozols" slānī "ĪA biotopi".

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība ir tikai daļēji segta FSC un PEFC standartos.
- Latvijas Bankas metodika paredz, ka par labvēlīgu tiek uzskatīta situācija, kad teritorijā, kas identificēta Dabas aizsardzības pārvaldes datubāzes "Ozols" slānī "ĪA biotopi (laukumi)", netiek veikta mežizstrāde.
- FSC un PEFC satur prasības, kas ir cieši saistītas ar vecu mežu, vecaudžu, ekoloģiski nobriedušu mežaudžu un citu augstas dabas vērtības teritoriju saglabāšanu. FSC ĪSV3 tieši identificē vecaudzes, ekoloģiski nobriedušas mežaudzes un ES nozīmes biotopus kā īpaši nozīmīgas vērtības, savukārt FSC 6.8.2 paredz nodrošināt veco audžu īpatsvaru ainavas līmenī. PEFC paredz saglabāt pāraugušas mežaudzes, veicināt dažāda vecuma mežaudžu struktūru un saglabāt veciem mežiem raksturīgus struktūras elementus.
- Tomēr ne FSC, ne PEFC neparedz vispārēju prasību neveikt mežizstrādi visās teritorijās, kas identificētas kā veci meži vai atrodas datubāzes "Ozols" slānī "ĪA biotopi". Tādēļ abu standartu atbilstība Latvijas Bankas indikatoram ir vērtējama kā daļēja.

Metodoloģiska piezīme. Latvijas Bankas dokumentā veci meži definēti kā meži, kas sasnieguši attīstības stadiju ar sarežģītu struktūru, augstu bioloģisko daudzveidību, dabisku atmirušās koksnes klātbūtni, dažāda vecuma kokiem un ļoti ierobežotu cilvēka ietekmi. Tomēr indikatora pārbaude praksē nav balstīta uz šo pazīmju izvērtēšanu. Pārbaude tiek veikta, noskaidrojot, vai teritorija ir atzīmēta DAP datubāzes "Ozols" slānī "ĪA biotopi (laukumi)" un vai tajā nav plānota mežizstrāde. Tādēļ faktiski tiek vērtēta mežizstrādes neesamība konkrētā datubāzes slānī identificētās teritorijās, nevis vecu mežu identificēšana pēc definīcijā minētajiem ekoloģiskajiem kritērijiem.

34. LABVĒLĪGS INDIKATORS

Nekailciršu mežizstrāde (regulētā izlases cirte)

STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Par labvēlīgu tiek uzskatīta regulētā izlases cirte (nekailciršu mežizstrāde).

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pieprasīt informāciju no Valsts meža dienesta vai klienta (Valsts meža dienesta izsniegta izziņa) par plānotās cirsmas veidu (kailcirte vai regulētā cirte).
- Ja regulētā cirte, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SECINĀJUMS

- Šajā indikatorā Latvijas Bankas prasība nav segta FSC vai PEFC standartos.
- Latvijas Banka par labvēlīgu uzskata konkrētu apsaimniekošanas metodi – regulēto izlases cirti jeb nekailciršu mežizstrādi.
- Savukārt ne FSC, ne PEFC standarti neparedz prasību izmantot regulētās izlases cirtes vai atteikties no kailcirtēm. Abi standarti pieļauj kailcirtes, vienlaikus nosakot prasības bioloģiskās daudzveidības, ūdeņu, augsnes, biotopu un citu dabas vērtību aizsardzībai.
- Tādēļ, vērtējot tieši Latvijas Bankas indikatora saturu, FSC un PEFC atbilstība ir vērtējama kā negatīva.

SISTĒMA	VAI IR PRASĪBA?	PAMATOJUMS
Latvijas Banka 	 Jā	Latvijas Banka • Par labvēlīgu tiek uzskatīta regulētā izlases cirte (nekailciršu mežizstrāde).
FSC 	 Nē	FSC • FSC standarts neaizliedz kailcirtes. • FSC 6.6.5.1.2 tieši regulē kailciršu veikšanu slapjos lapu koku mežos, nosakot maksimālo kailcirtes platību un saglabājamo koku skaitu, kas apliecina, ka kailcirtes FSC sistēmā ir pieļaujamas noteiktos apstākļos.
PEFC 	 Nē	PEFC • PEFC standartā nav identificēta prasība izmantot nekailciršu apsaimniekošanu vai aizliegt kailcirtes. • Kailcirtes ir pieļaujamas, ievērojot ilgtspējīgas mežsaimniecības prasības un normatīvos aktus.

36. INDIKATORS – IR FSC KONTROLĒTĀS KOKSNES SERTIFIKĀCIJA

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS BANKAS PRASĪBA

Ir FSC kontrolētās koksnes
sertifikācija.

KĀ UN KUR PĀRBAUDĪT?

- Pieprasīt klientam iesniegt FSC kontrolētās koksnes sertifikātu. Ja iesniegts, tad uzskatāms, ka saimnieciskajai darbībai ir labvēlīgas sekas dabas daudzveidības saglabāšanā.

SECINĀJUMS

- Šī indikatora metodoloģiskais pamatojums ir apšaubāms.
- FSC kontrolētās koksnes sertifikācija (FSC Controlled Wood) ir piegādes ķēdes riska pārvaldības instruments, kura mērķis ir izslēgt koksnes ieguvu no noteiktām nepieņemamām izcelsmes kategorijām. Tā nav pilnvērtīga meža apsaimniekošanas sertifikācija un pati par sevi neapliecina, ka meža apsaimniekošana nodrošina pozitīvu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
- Vienlaikus tirgū pastāv pilnvērtīgas meža apsaimniekošanas sertifikācijas sistēmas, kuras ietver ievērojami plašākas un stingrākas prasības attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības, augsnes, ūdeņu, biotopu un citu dabas vērtību saglabāšanu. Tādēļ nav skaidrs metodoloģiskais pamatojums, kādēļ tieši FSC Controlled Wood sertifikāta esamība tiek automātiski uzskatīta par pierādījumu labvēlīgai ietekmei uz bioloģisko daudzveidību.

METODOLĢISKA PIEZĪME

- Indikators rada risku nepamatoti privileģēt vienu konkrētu sertifikācijas sistēmu. Latvijas Bankas metodika paredz pozitīvu novērtējumu tieši FSC Controlled Wood sertifikācijas gadījumā, lai gan šī sistēma pēc būtības nodrošina zemāku prasību līmeni nekā pilnvērtīga meža apsaimniekošanas sertifikācija.
- Metodikā nav sniegts pamatojums, kādēļ priekšroka tiek dota tieši šai sertifikācijas shēmai un kādēļ netiek atzītas citas līdzvērtīgas vai stingrākas sertifikācijas sistēmas.
- Līdz ar to indikatora objektivitāte, neitralitāte un saikne ar faktisku bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas rezultātu ir vērtējama kritiski.

KOPSAVILKUMS PAR LATVIJAS BANKAS INDIKATORU ATBILSTĪBU FSC UN PEFC PRASĪBĀM

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

Šajā nodaļā apkopoti analīzes rezultāti par Latvijas Bankas dokumentā "Vadlīnijas dabas daudzveidībai nelabvēlīgās un labvēlīgās saimnieciskās darbības identificēšanai" ietverto mežsaimniecības indikatoru atbilstību FSC (Forest Stewardship Council) un PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) sertifikācijas sistēmu prasībām. Vērtējumā izmantotas šādas kategorijas:

Pilnībā atbilst –
standartā identificējama
būtībā identiska prasība;

Daļēji atbilst –
standarts atbalsta to pašu
mērķi, bet izmanto atšķirīgu
pieeju vai kritērijus;

Atšķirīga pieeja –
mērķis ir līdzīgs, bet prasības
formulētas un īstenotas citādi;

Nav tieši identificējama prasība –
standartā nav identificēta analoga
prasība vai kritērijs.

Nr.	Latvijas Bankas indikators	FSC	PEFC	Kopsavilkums
1	ES nozīmes biotopi, dabas pieminekļi un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes			FSC un PEFC paredz dabas vērtību aizsardzību, bet izmanto atšķirīgu pieeju
2	ES nozīmes biotopu un citu bioloģiski augstvērtīgu teritoriju aizsardzība (>10% platības)			FSC satur līdzvērtīgu prasību par vismaz 10% aizsargājamo teritoriju tīklu
3	Mežizstrāde putnu ligzdošanas laikā			FSC un PEFC neparedz universālu kalendāru aizlieguma periodu
4	Jaunaudžu kopšana putnu ligzdošanas laikā			FSC un PEFC neparedz universālu kalendāru aizlieguma periodu
5	Invasīvo sugu atradņu identificēšana un ziņošana VAAD			FSC un PEFC paredz invasīvo sugu kontroli, bet ne ziņošanu VAAD
6	Invasīvo sugu apkarošanas plāns			Abas sistēmas paredz invasīvo sugu ierobežošanu, bet ne identisku pieeju
7	Invasīvo sugu stādīšana			FSC un PEFC neparedz Latvijas Bankas minēto sugu aizliegumu
8	Vietējo koku sugu izmantošana meža atjaunošanā			Abas sistēmas dod priekšroku vietēji piemērotām sugām, bet neparedz identisku regulējumu
9	Bioloģiski vērtīgu teritoriju apmežošana			FSC un PEFC balstās uz dabas vērtību izvērtēšanu, nevis vispārēju aizliegumu
10	Mežizstrāde sugām prioritārās vietās			FSC un PEFC aizsargā prioritārās sugas un dzīvotnes, bet neizmanto identisku metodiku
11	Egļu mežaudžu veidošana			FSC un PEFC veicina mežaudžu noturību, bet nenosaka identiskas robežvērtības
12	Sugu mistrojuma izmantošana meža atjaunošanā			Abas sistēmas veicina koku sugu daudzveidību
13	Mehāniskā augsnes sagatavošana			FSC un PEFC regulē ietekmi uz augsni, nevis konkrētu metodi
14	Atteikšanās no mehāniskās augsnes sagatavošanas			Šāda prasība standartos nav noteikta
15	Kailcirtes ūdeņu aizsargjoslās			FSC un PEFC paredz ūdens objektu aizsardzību, bet ne identisku regulējumu
16	Vismaz 15 m plata buferjosla gar ūdeņiem			FSC un PEFC neparedz universālu 15 m prasību
17	Meža zemeszemes bojājumu ierobežošana			Prasība saturiski atbilst abu standartu prasībām
18	Mežizstrāde, izmantojot augsnes bojājumus mazināšanas tehnoloģijas un papērnus			Prasība saturiski atbilst abu standartu prasībām
19	Meliorācija mežu apsaimniekošanas nolūkā			FSC un PEFC pieļauj un regulē meliorāciju, nevis to aizliedz
20	Vides draudzīgu meliorācijas elementu ieviešana			Abas sistēmas paredz pasākumus meliorācijas ietekmes mazināšanai
21	Mitrāju apmežošana			FSC un PEFC balstās uz ietekmes izvērtēšanu, nevis vispārēju aizliegumu
22	Buferjoslas ap melnalkšņu stāgnājiem, aluviālajiem mežiem un purvainajiem mežiem			Standarti paredz aizsardzību, bet ne identisku 30 m prasību
23	Kailcirtes īpaši erozijas riskam pakļautās teritorijās			FSC un PEFC paredz erozijas risku pārvaldību, nevis konkrētu aizliegumu
24	Ūdensobjektu aizsargjoslu ekoloģiskās funkcionalitātes uzlabošana			Prasība saturiski atbilst abu standartu mērķiem
25	Kailcirtes riska ūdensobjektu teritorijās			FSC un PEFC paredz ūdeņu aizsardzību, bet ne automātisku aizliegumu
26	Sugu aizsardzības plānu prasību ievērošana			FSC paredz izmantot plānus kā informācijas avotu, PEFC šādu prasību nesatur
27	Mežizstrāde nacionāla mēroga augsta plūdu riska teritorijās			FSC un PEFC balstās uz risku pārvaldību, nevis teritoriju izslēgšanu
28	Dabiskās atjaunošanās veicināšana pēc galvenās cirtes			Abi standarti pieļauj dabisko atjaunošanos, bet nepiešķir tai prioritāti
29	Baltalkšņa un egles izciršana aizsargjoslās gar ūdeņiem ES nozīmes biotopos, dabas pieminekļos un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs			FSC un PEFC neparedz šādu konkrētu koku sugu aizliegumu
30	Saglabāti lieli un veci koki un koki ar mikrodzīvotnēm			Abas sistēmas paredz saglabāt šādus elementus, bet ne identiskus apjomus
31	Dabisko ūdenstēcu un guļņu pārveidošana mežos			Standarti paredz ūdensobjektu aizsardzību, bet ne vispārēju aizliegumu
32	Saglabāti veci meži			Abas sistēmas paredz vecu mežu vērtību saglabāšanu, bet ne identisku pieeju
33	Nav izmantots minerālmēslojums vai ķīmiskie augu aizsardzības līdzekļi			FSC un PEFC regulē, nevis aizliedz šo līdzekļu izmantošanu
34	Nekailciršu mežizstrāde (regulētā izlases cirte)			FSC un PEFC pieļauj kailcirtes un neprasa nekailciršu apsaimniekošanu
35	Infrastruktūras veidošana ar mērķi samazināt rekreācijas slodzi			Standarti ņem vērā rekreācijas funkcijas, bet neprasa šādu infrastruktūru
36	FSC kontrolētās koksnes sertifikācija			Indikators nav salīdzināms ar meža apsaimniekošanas prasībām; attiecas uz FSC Controlled Wood sistēmu

NOSLĒGUMA SECINĀJUMI

Analīze parāda, ka vairākos gadījumos Latvijas Bankas metodikā par dabas daudzveidībai nelabvēlīgām tiek uzskatītas mežsaimniecības darbības, kuras FSC un PEFC sistēmās ir pieļaujamas, ja tiek nodrošināta atbilstoša dabas vērtību aizsardzība un ievērotas standartu prasības.

Tas īpaši attiecas uz:

- mežizstrādi un jaunaudžu kopšanu putnu ligzdošanas laikā;
- mehānisko augsnes sagatavošanu;
- kailciršu veikšanu ūdeņu aizsargjoslās;
- noteiktu introducētu koku sugu izmantošanu meža atjaunošanā;
- apmežošanas pasākumiem teritorijās, kurām nav noteikts juridisks aizsardzības statuss.

NOSLĒGUMA SECINĀJUMI

Vairākos indikatoros Latvijas Bankas metodika nosaka būtiski stingrākas kvantitatīvas prasības nekā FSC un PEFC sertifikācijas sistēmas. Piemēram, Latvijas Bankas 30. indikators par labvēlīgu uzskata tikai tādu situāciju, kad izcirtumā ir saglabāti vismaz 25 ekoloģiskie koki un 25 m³ atmirusī koksne.

Savukārt FSC standarts vispārīgā gadījumā paredz saglabāt vismaz 10 dzīvus ekoloģiskos kokus uz hektāru un vismaz 5 sausus stumbrus vai to daļas uz hektāru, bet PEFC paredz saglabāt ekoloģiskos kokus un atmiruso koksni, nenosakot analoģu minimālo apjomu.

Tādējādi Latvijas Bankas prasība attiecībā uz ekoloģisko koku skaitu ir 2,5 reizes augstāka nekā FSC standarta vispārējā minimālā prasība.

Latvijas Banka	 FSC	 PEFC
 25 ekoloģiskie koki	 vismaz 10 dzīvi ekoloģiskie koki/ha	 paredz saglabāt ekoloģiskos kokus un atmiruso koksni, nenosakot analoģu minimālo apjomu
 25 m ³ atmirusī koksne	 vismaz 5 sausi stumbri vai to daļas/ha	 analoģu minimālo apjomu

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

L M S P
LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

NOSLĒGUMA SECINĀJUMI

Vienlaikus analīze rāda, ka Latvijas Bankas metodika daudzos gadījumos balstās uz iepriekš definētiem pieņēmumiem vai fiksētām robežvērtībām, nevis uz faktiskās ietekmes izvērtējumu.

Piemēram, egļu mežaudzes veidošana tiek uzskatīta par nelabvēlīgu, ja egles īpatsvars sasniedz 50%, mehāniskā augsnes sagatavošana automātiski tiek uzskatīta par nelabvēlīgu, savukārt tās neveikšana – par labvēlīgu.

Tāpat mežizstrāde un jaunaudžu kopšana laika periodā no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam tiek uzskatīta par nelabvēlīgu neatkarīgi no konkrētās teritorijas dabas vērtībām, aizsargājamo sugu klātbūtnes vai faktiskās ietekmes uz bioloģisko daudzveidību.

NOSLĒGUMA SECINĀJUMI

Atsevišķos gadījumos Latvijas Bankas metodikā izmantotie kritēriji būtiski atšķiras no FSC un PEFC pieejām.

Piemēram, par nevēlamām sugām tiek uzskatīts saldaiss ķirsis (*Prunus avium*), lapegles (*Larix spp.*), papeles (*Populus spp.*) un sarkanais ozols (*Quercus rubra*), savukārt PEFC standarts šīs sugas tieši min starp Latvijā mežaudžu veidošanā izmantojamām koku sugām.

Tāpat vairākos indikatoros vērtējums ir tieši piesaistīts Dabas aizsardzības pārvaldes datubāzes "Ozols" slāņu esamībai, nevis teritorijas faktiskajam aizsardzības statusam, normatīvajiem ierobežojumiem vai konkrētam bioloģiskās daudzveidības risku izvērtējumam.

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

NOSLĒGUMA SECINĀJUMI

No analizētajiem indikatoriem tikai atsevišķos gadījumos konstatējama pilnīga vai ļoti augsta satura atbilstība starp Latvijas Bankas metodiku un FSC vai PEFC prasībām.

Par spilgtāko piemēru uzskatāma prasība nepieļaut būtiskus meža zemsedzes bojājumus un dziļu rišu veidošanos mežizstrādes laikā, kas pēc būtības ir vienlīdz svarīga gan Latvijas Bankas metodikā, gan FSC un PEFC standartos.

Daļēja atbilstība konstatēta arī attiecībā uz:

- Bioloģiski vērtīgu teritoriju saglabāšanu
- Invazīvo sugu kontroli
- Koku sugu mistrojuma veidošanu

Taču šajos gadījumos atšķiras konkrētie kritēriji un prasību formulējums.

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

L M S P
LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

NOSLĒGUMA SECINĀJUMI

Kopumā secināms, ka Latvijas Bankas metodika nav FSC vai PEFC sertifikācijas sistēmu atspoguļojums vai ekvivalents. Tā veido atsevišķu novērtēšanas sistēmu, kurā vairākos gadījumos tiek piemēroti stingrāki, vienkāršotāki vai administratīvāki kritēriji nekā starptautiski atzītajos meža apsaimniekošanas standartos.

Rezultātā FSC vai PEFC sertificēta mežsaimniecības prakse ne vienmēr tiks atzīta par labvēlīgu vai neitrālu Latvijas Bankas metodikas izpratnē, pat ja šāda prakse pilnībā atbilst starptautiski atzītām ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas prasībām un ir sekmīgi izturējusi neatkarīgu sertifikācijas auditu.

STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

Paldies par uzmanību!

STEP UP Certification ir akreditēta sertifikācijas iestāde, kas piedāvā sertifikāciju atbilstoši meža apsaimniekošanas, piegādes ķēdes un darbuzņēmēju standartiem.

Mēs esam starptautiska auditoru komanda ar pieredzi **FSC, PEFC, SURE, SBP, ISCC, EUDR, RED** un citās sertifikācijas sistēmās.
Strādājam visā Eiropā un ārpus tās.

KONTAKTI

Jānis Švirksts

info@stepupcertification.com

27804930

Piezīme

Prezentācijas sagatavošanā ir izmantoti mākslīgā intelekta (AI) ģenerēti attēli.

Šī prezentācija nav FSC, PEFC vai citu sertifikācijas sistēmu oficiāls dokuments un neatspoguļo šo organizāciju oficiālo nostāju.
Prezentācijā ietvertie secinājumi, vērtējumi un interpretācijas atspoguļo autora profesionālo viedokli.

